

REDACTIONEEL

Een frisse wind

*Fred Wester**

Het nieuwe jaar is goed begonnen met de warmste winterdagen in januari sinds KNMI-heugenis. Terwijl de krokussen al zachtjes hun neusjes boven de graspollen uit duwen, bereiden de kwalitatieve onderzoekers zich voor op een ideeënrijk onderzoeksjaar.

Daarbij worden zij gesterkt door de nieuwe richtlijnen die de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) aan de onderzoeksgemeenschap heeft kond gedaan in het afgelopen jaar. Het zal menigeen verbazen, maar het grijze gezelschap is tot de conclusie gekomen dat het zo niet langer kan. Al dat gepubliceer in toptijdschriften brengt niet het beste in de onderzoeksmens naar boven, groeiende onvrede over kwaliteit en relevantie van wetenschappelijk onderzoek gaat hand in hand met schokkende voorbeelden van wetenschappelijk wangedrag. Dat laatste wijst er nog eens op dat kwaliteit niet in veelschrijverij zit, sterker nog, die publicatietsunami is wellicht een barrière voor handhaving van de belangrijkste troef voor wetenschappelijke kwaliteit: de betrouwbaarheid van de bevindingen. Dat het hoogste orgaan van de wetenschappelijke gemeenschap daar toch nog achter gekomen is, is hoopgevend, maar dat het er zo lang over gedaan heeft om dit te constateren, heeft hopelijk te maken met de geldigheidstoetsen waaraan het de waargenomen bevindingen wilde onderwerpen alvorens de uitslag te publiceren.

Na de luchtballen van Internet, Huizen en Banken worden nu de Publicatieballons doorgeprikt, (zelfcitatie is reeds als een nieuwe vorm van onderzoeksmasturbatie aan de schandpaal gehangen) het moet voortaan weer gaan om *de inhoud*, staat in het KNAW-rapport over kwaliteitsbeoordeling in de wetenschap. Dat was in ons onvolprezen tijdschrift KWALON altijd al het geval, dus de medewerkers aan dit nieuwe nummer zitten goed op koers voor hun wetenschappelijke carrière. Met inhoud wordt bedoeld dat in de wetenschap grote waarde wordt gehecht aan keiharde feiten, maar dat het ook nog ergens over moet gaan (relevantie dus), wat hier wordt uitgedrukt in het mistige ‘maatschappelijke relevantie’ (wetenschappelijke relevantie wordt helaas nog altijd als ivorentorenachtig opgevat). Daar schuilt echter een nieuwe adder onder het gras, want voor je het weet, zijn we weer terug bij onderzoek naar de agressiviteit van roodvleeseters en andere testjes over leuke onderwerpen die zo snel en charmant in een weekendje zijn uit te voeren.

* Prof. dr. Fred Wester is emeritus hoogleraar communicatiewetenschap aan de Radboud Universiteit te Nijmegen en voorzitter van KWALON, het platform voor kwalitatief onderzoek. E-mail: f.wester@maw.ru.nl.

Er is maar één weg om de inhoud weer centraal te stellen in het onderzoek en dat is ruim baan voor replicatieonderzoek, dat wil zeggen onderzoek waarin het onderzoek van anderen nog eens kritisch, met een welwillend oog en met extra aandacht voor geldigheidcontroles, wordt herhaald. Er zijn dus kansen voor ouderwets gefundeerd onderzoek, al moet het wel over leuke onderwerpen gaan.

Helemaal in lijn met deze frisse, nieuwe aanpak wordt dit nummer van KWALON geopend met een onderwerp dat met recht *uit de oude doos* lijkt te zijn opgevist: steekproeftrekken. Niet iets wat doorsnee kwalitatieve onderzoekers als kwaliteitscriterium voor hun onderzoek zien, maar verrassend genoeg heel bruikbaar voor de kwaliteit van het onderzoek. Voor u zich terugtrekt in smoesjes (dat hoeft toch niet in kwalitatief onderzoek, ik zoek altijd een goede case, is dat niet voldoende?), stel ik voor het drama van de statistiekcolleges te vergeten en gewoon te denken aan waar het om gaat: cake bakken.

Als de *cake to be* een poosje in de oven heeft gezeten, wil je weten of hij gaar is, en volgens goed gebruik prik je er dan in (met metalen breipen) om te keuren (*Stichprobe* staat in de Duitse literatuur; dat was ontleend aan de hoogovenindustrie, maar eigenlijk is dat ook een soort cake bakken). Dokters plegen een variant toe te passen, als zij wat bloed prikken om te controleren of u nog in orde bent. Steekproeven leveren monsters op waar je analyses op kunt doen, en zo iets geldt natuurlijk ook voor het kwalitatieve onderzoek (die case van u is dus eigenlijk een monster) waarin gegevens worden verzameld. Aan de hand van Adri Smaling wordt uitgelegd dat je met monsters meer kunt dan je denkt (generaliseren in kwalitatief onderzoek, wat krijgen we nou?), als je het goed aanpakt.

Verder in dit nummer mobieltjes, niet alleen als onderwerp, maar ook als methode in het onderzoek, het belang van verhalen (bij nader inzien ook als onderwerp en methode in het onderzoek) in narratief onderzoek en nog veel meer, zoals heel langzaam onderzoek, als ik de boekbespreking goed heb begrepen!